

**UCHWAŁA NR LXVIII/86/22
RADY MIEJSKIEJ W NOWEJ SŁUPI**

z dnia 30 listopada 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
na lata 2023 – 2027**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2022 roku poz. 559 ze zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1, art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 roku poz. 2268 ze zm.), Rada Miasta i Gminy Nowa Słupia uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023 – 2027, stanowiącą Załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Nowa Słupia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Nowej Słupi

Rafał Piasecki

Załącznik do uchwały Nr LXVIII/86/22
Rady Miejskiej w Nowej Słupi
z dnia 30 listopada 2022 r.

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY NOWA SŁUPIA
NA LATA 2023-2027

Nowa Słupia, 2022 r.

I.SPIS TREŚCI

II. Wstęp.....	4
III. Podstawy prawne opracowania Strategii.....	7
1. Główne ramy prawne	7
2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla.....	8
IV. Proces uspołeczniania, słownik pojęć oraz uczestnicy	15
1. Proces uspołeczniania	15
2. Słownik pojęć.....	15
V. Wizja, misja oraz cel strategiczny	16
VI. Charakterystyka środowiska społecznego.....	17
Informacje ogólne	17
Struktura ludności	18
Szkolnictwo podstawowe i ponadpodstawowe	18
Pomoc społeczna	19
Bezrobocie.....	20
VII. Diagnoza Problemów Społecznych.....	22
1. Badania.....	22
2. Wnioski z Diagnozy	22
Problemy społeczne wśród dorosłych mieszkańców	22
Problemy społeczne wśród uczniów	24
Problemy społeczne w ocenie sprzedawców napojów alkoholowych.....	27
3. Rekomendacje	27
VIII. Analiza SWOT oraz dane prospektywne	35
1. Analiza SWOT	35
2. Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii).....	41
Pomoc społeczna	41
Profilaktyka rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii.....	41
Edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej	42
IX. Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja.....	43
1. Cele główne strategii.....	43
2. Cele operacyjne i ich realizacja.....	44

X.	Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią.....	52
XI.	System zarządzania i aktualizacji strategii.....	54
	Podmioty zarządzające realizacją strategii.....	54
	Ramy finansowe Strategii	54
	Instrumenty realizacji strategii	56
	Monitoring i ocena wdrażania strategii	56
	Aktualizacja strategii.....	58

II. WSTĘP

*„Od problemów nie należy uciekać,
tylko je rozwiązywać.”*

(P.Ch. Cast)

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, każda gmina w Polsce ma obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podstawową intencją tworzenia takiej strategii jest wskazanie działań o charakterze planistycznych, których głównym celem jest dążenie do integracji osób (mieszkańców) i rodzin zamieszkujących daną gminę. Wskazana integracja ma w tym kontekście szerokie - społeczne znaczenie, które należy definiować jako dążenie do zespolenia i zharmonizowania mieszkańców danej społeczności lokalnej, poprzez intensyfikację ich kontaktów. Szczególną uwagę w procesie konsolidacji społecznej zwraca się na osoby, które chcą zmieniać siebie oraz swoje otoczenie, jak również osoby dotknięte różnego rodzaju dysfunkcjami.

Warto, w ślad za Diagnozą Problemów Społecznych, powtórzyć definicję pojęcia „problem społeczny” – w ujęciu R. Marisa jest to: *„ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić”*¹. Z kolei, według K. Frysztackiego, warunkiem determinującym zaistnienie problemu społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru². W świetle tych definicji muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

- problem społeczny jest zjawiskiem niepożądanym,
- wywołuje krytykę znacznej liczby ludzi,
- jest zjawiskiem możliwym do przezwyciężenia,

---

¹ K. Frysztacki, Socjologia problemów społecznych, Warszawa 2009, s. 20.

² K. Frysztacki, Problemy społeczne [w:] Encyklopedia socjologii, tom III, Warszawa 2000, s. 205.

- można go przewyciężyć przez zbiorowe działanie.

Realizacja celu jaki wynika z konieczności stworzenia strategii gmina może realizować przy wykorzystaniu posiadanej infrastruktury, poprzez jej rozbudowę, bądź wykorzystanie infrastruktury należącej do innych podmiotów w drodze porozumień. Szczególne znaczenie ma także współpraca z podmiotami niepublicznymi, w tym organizacjami pozarządowymi.

W rozwiązywaniu problemów społecznych najbardziej efektywna w perspektywie ostatnich lat jest nauka niezbędnych umiejętności do radzenia sobie z problemami. To właśnie ta metoda będzie podstawą realizacji celów strategicznych. U wielu osób, zwłaszcza w okresie transformacji ustrojowej i gospodarczej następuje spiętrzenie problemów prowadzące do apatii, wycofania się, alienacji. W konsekwencji, bardzo często pożądane staje się stworzenie profesjonalnego systemu edukacji i aktywizacji obywatelskiej ze szczególnym uwzględnieniem udziału społeczeństwa w spotkaniach integracyjno–kulturalnych. Kolejnym obszarem projektowania działań rozwiązujących problemy społeczne jest pomoc społeczna oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Część osób, mimo pomocy w wyżej wymienionych obszarach, dalej ma problemy. Przyczyną takiego stanu są najczęściej problemy związane z nadużywaniem środków psychoaktywnych (alkohol bądź narkotyki).

Wobec powyższego, uznać należy iż w polskich realiach, problemami społecznymi, jakie najczęściej i najsilniej dają o sobie znać są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Problemy te wymagają różnego rodzaju działań oraz indywidualnego podejścia. Nie sposób jednak nie dostrzec, że część z nich może się wzajemnie przenikać i łączyć (i w rzeczywistości tak niestety jest). Priorytetem jest oczywiście przeciwdziałanie tego rodzaju zagrożeniom, ale także podejmowanie działań prowadzących do ograniczania tych problemów w miejscach gdzie one już występują. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w środowisku lokalnym powinna zatem zajmować się działaniem w obszarach:

- edukacja publiczna, kultura, samoorganizacja społeczności lokalnej
- pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Osoba lub rodzina „z problemami”, której udzielono pomocy w tych obszarach, będzie bardziej zmotywowana do aktywności w życiu społecznym z adekwatnym poczuciem wartości, mająca świadomość współodpowiedzialności za rozwiązywanie problemów, które spotkała.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W ogólnym rozumieniu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej. Istotą strategii jest zatem dochodzenie do porozumienia społecznego, minimalizując sytuacje konfliktowe. Jest to formuła kształtowania strategii elastycznych, otwartych i dynamicznych wobec przyszłości.

Reasumując, można stwierdzić, że strategia stanowi instrument umożliwiający podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją, działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii. Trzeba jednak zaznaczyć, że strategia jest dokumentem „żywym” co wynika ze zmienności oraz stopnia nasilenia poszczególnych problemów społecznych.

III. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII

1. Główne ramy prawne

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2286 ze zm.). Ustawa o pomocy społecznej określa:

1. zadania w zakresie pomocy społecznej,
2. rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich przydzielania,
3. organizacje pomocy społecznej,
4. zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.);
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 615);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1205);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 2050, ze zm.);

- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 690, ze zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 176, ze zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r., poz. 573, ze zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r., poz. 685, ze zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r., poz. 1285, ze zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r., poz. 1057, ze zm.).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

Niniejsza Strategia jest głównym narzędziem realizacji polityki społecznej i socjalnej, oraz dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z wybranymi dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, włączając te, które wydaje Unia Europejska.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 jest dokumentem ukazującym główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki

przestrzennego zagospodarowania państwa. Najistotniejszym zadaniem Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju jest poprawa jakości życia obywateli. W zgodzie z wykonaną diagnozą przygotowaną na potrzeby sporządzenia Długookresowej Strategii, rozwój Polski winien odbywać się w trzech strategicznych obszarach w sposób równoczesny, które to obszary zostały podzielone na osiem części:

w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

1. Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna;
2. Polska Cyfrowa;
3. Kapitał ludzki;
4. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski;
5. Rozwój regionalny;
6. Transport;

w obszarze efektywności i sprawności państwa:

7. Kapitał społeczny;
8. Sprawne państwo.

Narodowy Programu Zdrowia 2021-2025

Celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 (dalej jako: NPZ), jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu. Przy realizacji NPZ niezbędne jest uwzględnienie wpływu skutków zdrowotnych wywołanych przez epidemię COVID-19 na zdrowie populacji. Choroba ta przyczyniła się do największego kryzysu zdrowotnego w Rzeczypospolitej Polskiej po zakończeniu II wojny światowej. Z uwagi na jej specyfikę (niezależnie od konieczności nieustannego jej przeciwdziałania i zwalczania skutków) niezbędne jest zintensyfikowanie działań mających na celu promowanie zdrowia, ograniczanie narażenia na czynniki ryzyka chorób cywilizacyjnych. Epidemia COVID-19, nakładając się na epidemię przewlekłych chorób niezakaźnych, powoduje efekt negatywnej synergii. Tym bardziej istotna jest konieczność podjęcia kompleksowych, a także zgodnych z aktualną wiedzą naukową, interwencji w obszarze zdrowia publicznego, wszelkimi dostępnymi narzędziami.

Cele operacyjne NPZ obejmują:

1. Profilaktykę nadwagi i otyłości.
2. Profilaktykę uzależnień.
3. Promocję zdrowia psychicznego.
4. Zdrowie środowiskowe i choroby zakaźne.
5. Wyzwania demograficzne.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Głównym powodem opracowania, a następnie wdrożenia Narodowej Strategii Integracji Społecznej (dalej jako: NSIS) było przystąpienie Polski do realizacji drugiego z zadań Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz pokonywanie izolacji społecznej. Analizując zmiany, jakie zaszły w wyniku transformacji ustrojowej niezwykle istotne działanie strategiczne państwa powinno stanowić tworzenie warunków kształtowania kapitału społecznego. Rozwój kapitału społecznego, w tym umiejętności do kooperacji oraz rozwiązywania problemów społecznych obliguje do wzrostu zaangażowania obywateli, a także wymaga takiej polityki państwa, która będzie spójna. Marginalizowanie społeczne wynika przede wszystkim z niekorzystnych warunków ekonomicznych, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia. Realizowanie koncepcji Narodowej Strategii będzie możliwe dzięki wdrożeniu strategii i programów w kwestii integracji społecznej na poziomie lokalnym, zatem przyjęcie Strategii umożliwi realizację założeń zawartych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 została przygotowana jako reakcja zwrotna na wyzwania, jakie zidentyfikowano w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Nerozerwalnym elementem inicjatywy rozwoju Polski na najbliższe lata jest Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego. Sztandarowym celem Strategii jest umocnienie udziału

kapitału społecznego w rozwoju gospodarczo – społecznym Polski, realizowanego za pomocą czterech najważniejszych zadań szczegółowych:

Cel 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.

Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.

Cel 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy.

Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

Współpraca różnych podmiotów aktywnych w sferze społecznej, takich jak: organizacje społeczne czy podmioty publiczne będzie umożliwiała realizację określonych celów. Działania skierowane do beneficjentów OPS będą miały wpływ na osiągnięcie wyżej wymienionych założeń, a zwłaszcza na zwiększenie aktywności i wzrost poziomu umiejętności wspomagających rozwój kapitału społecznego.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia solidarności społecznej

Działania przewidziane w KPRES ujęto w czterech obszarach tematycznych.

- Solidarna wspólnota lokalna. Obszar ten dotyczy współpracy podmiotów ekonomii społecznej z administracją publiczną, a w szczególności samorządową. Przewidziane w nim działania pozwolą zmienić zasady współpracy między samorządem a podmiotami ekonomii społecznej tak, aby mieszkańcy wspólnot samorządowych mieli dostęp do lepiej zaplanowanych i dopasowanych do indywidualnych potrzeb usług społecznych, świadczonych w szczególności przez podmioty działające lokalnie.
- Solidarny rynek pracy. W tym obszarze zebrane zostały działania dotyczące reintegracji społecznej i zawodowej realizowanej przez różne podmioty ekonomii społecznej (np.: CIS, KIS, WTZ, ZAZ przedsiębiorstwa społeczne). Określone zostały również warunki niezbędne do uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego oraz najważniejsze instrumenty wsparcia zatrudnienia w tych podmiotach. Wszystkie te działania przyczynią się do zwiększenia szans na pracę i pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym dla osób w szczególnej sytuacji życiowej (np. bezrobotnych, niepełnosprawnych, ubogich).
- Konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna. Obszar ten obejmuje działania, dzięki którym podmioty ekonomii społecznej będą mogły efektywniej konkurować z innymi przedsiębiorcami i wzmocnić swoją samodzielność. Dzięki temu bardziej stabilne będą

miejsca pracy tworzone w tych podmiotach. W KPRES przewidziano m.in. dedykowane dla podmiotów ekonomii społecznej wsparcie doradcze, pożyczki, a także działania wspierające powstawanie sieci i partnerstw.

- Solidarne społeczeństwo. W tym obszarze znalazły się działania edukacyjne i promujące ekonomię społeczną. Będą one skierowane w szczególności do osób młodych. Ponadto przewidziano także upowszechnianie wiedzy o ekonomii społecznej wśród przedstawicieli władz publicznych.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030

Głównym celem przyjętej polityki publicznej w perspektywie do roku 2030 jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na obszarach:

- przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,
- przeciwdziałania bezdomności,
- rozwijania usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- wspierania osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej,
- wspierania integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Celem głównym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (dalej jako: KSRR) jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzy warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Dookreśla on zatem II cel szczegółowy SOR – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;

Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;

Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (część szczegółowa)

Zintegrowana Strategia Umiejętności (dalej jako: ZSU) została opracowana z uwzględnieniem: wymogów wynikających z Umowy Partnerstwa, rekomendacji raportu „Strategia Umiejętności OECD: Polska” oraz założeń Nowego Europejskiego Programu na rzecz Umiejętności.

Obszary oddziaływania w ramach ZSU 2030 (część szczegółowa):

1. Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i osób dorosłych.
2. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry zarządzające.
3. Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące.
4. Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną.
5. Rozwijanie i wykorzystanie umiejętności w miejscu pracy.
6. Doradztwo zawodowe.
7. Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną.
8. Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności.

Każdy z obszarów oddziaływania zawiera tematy i kierunki działań, a także katalog podmiotów, które będą zaangażowane w realizację strategii. ZSU stanowi ramy strategiczne polityki na rzecz rozwoju umiejętności niezbędnych do wzmocnienia kapitału społecznego, włączenia społecznego, wzrostu gospodarczego i osiągnięcia wysokiej jakości życia.

Narodowy Program Mieszkaniowy

Narodowy Program Mieszkaniowy to dokument strategiczno-programowy, który wyznacza główne kierunki realizacji polityki mieszkaniowej państwa w perspektywie do

2030 r. Program określa priorytety polityki mieszkaniowej państwa oraz podstawowe narzędzia służące rozwiązywaniu problemów mieszkaniowych w Polsce. Nie koncentruje się przy tym wyłącznie na zachętach w postaci publicznego finansowania inicjatyw promieszkaniowych. Z uwagi na różnorodne wyzwania stojące przed władzami publicznymi i innymi podmiotami działającymi na rzecz rozwoju zasobów mieszkaniowych, Program przewiduje rozwiązania umożliwiające angażowanie w cel poprawy dostępności mieszkań i warunków zamieszkiwania potencjału całego rynku mieszkaniowego, zarówno inwestorów publicznych jak i prywatnych.

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

W dniu 29 marca 2021 roku Sejmik Województwa Świętokrzyskiego podjął Uchwałę Nr XXX/406/21 w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+. Jest to najważniejszy i podstawowy dokument samorządu województwa określający obszary, cele i kierunki polityki rozwoju regionu, stanowiący punkt wyjścia do przygotowania pozostałych regionalnych dokumentów strategicznych i operacyjnych.

SRWŚ 2030+ stanowi odpowiedź władz regionu na nowe uwarunkowania oraz globalne i wewnętrzne wyzwania stojące przed województwem świętokrzyskim. Przedstawia spójny plan działania w perspektywie najbliższych dziesięciu lat oraz propozycję współpracy skierowaną do wszystkich podmiotów zainteresowanych rozwijaniem potencjału społeczno-gospodarczego regionu świętokrzyskiego.

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ kładzie nacisk na cztery główne obszary:

1. GOSPODARKA (Cel 1. Inteligentna gospodarka i aktywni ludzie)
2. ŚRODOWISKO (Cel 2. Przyjazny dla środowiska i czysty region)
3. DEMOGRAFIA (Cel 3. Wspólnota i bezpieczna przestrzeń, które łączą ludzi)
4. ZARZĄDZANIE (Cel 4. horyzontalny – Sprawne zarządzanie regionem)

IV.PROCES USPOŁECZNIANIA, SŁOWNIK POJĘĆ ORAZ UCZESTNICZY

1. Proces uspołeczniania

Uspołecznienie procesu planowania strategicznego jest wymogiem Unii Europejskiej i wiąże się w praktyce z zastosowaniem w procesie planowania co najmniej dwóch z czterech niżej podanych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- **programowanie** – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi – także na poziomie gmin i powiatów,
- **subsidiarność** – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu,
- **partnerstwo** – statutowy obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej.
- **koncentracja** – wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

W niniejszej Strategii zostały uwzględnione wszystkie 4 zasady.

2. Słownik pojęć

- WIZJA - dokąd zmierzamy, kim chcemy się stać, w imię jakich wartości działamy,
- MISJA – sens naszego istnienia i działania,
- PRIORYTETY – najważniejsze cele, pierwszoplanowa sprawa (zgodnie z nomenklaturą NSRR),
- CELE (KIERUNKI STRATEGICZNE) – opisują pożądane zmiany struktury powiązań i jakości w podsystemach rozwoju,
- ZADANIA – upodmiotowiony harmonogram działań (programów, czasów).

V. WIZJA, MISJA ORAZ CEL STRATEGICZNY

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu Gminy Nowa Słupia, jako jednostka (samorządu) oraz jej mieszkańcy (uczestnicy procesu planowania), chcieliby osiągnąć za kilka lat. Wizja określa bardzo ogólnie dlaczego działamy, do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmiemy działania strategiczne.

Wobec powyższego, mając na względzie przeprowadzoną Diagnozę Problemów Społecznych, a także kontynuując dotychczasowe działania (określone w poprzedniej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych), w niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowa Słupia, wizja została sformułowana w następujący sposób:

Gmina Nowa Słupia jako miejsce przyjazne i otwarte dla mieszkańców, które:

- zapewnia profesjonalną pomoc społeczną, efektywnie rozwiązuje problemy socjalne oraz bytowe mieszkańców, wspiera osoby potrzebujące pomocy;
- prowadzi aktywną i efektywną politykę zdrowotną;
- gwarantuje nowoczesną edukację, niezależną od wieku czy niepełnosprawności,
- umożliwia i sprzyja integracji społeczności lokalnej.

Misję Gminy Nowa Słupia, wobec przedstawionej wizji, a także dotychczas prowadzonych działań, należy przedstawić następująco: **„Nowa Słupia – gmina zapewniająca pomoc, wsparcie oraz bezpieczeństwo swoim mieszkańcom”**.

Celem strategicznym, a zarazem podstawowym (wyjściowym) jest opracowanie harmonijnego planu działania, spójnego z przedstawioną wizją, uwzględniającego szczegółowy podział na priorytetowe obszary.

VI.CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

INFORMACJE OGÓLNE

Gmina Nowa Słupia ma 9 228 mieszkańców, z czego 50,3% stanowią kobiety, a 49,7% mężczyźni. W latach 2002-2021 liczba mieszkańców zmalała o 6,0%. Średni wiek mieszkańców wynosi 42,7 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy gminy Nowa Słupia zawarli w 2021 roku 32 małżeństw, co odpowiada 3,4 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,3 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 29,9% mieszkańców gminy Nowa Słupia jest stanu wolnego, 58,3% żyje w małżeństwie, 2,3% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,2% to wdowy/wdowcy.

Gmina Nowa Słupia ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -87. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -9,35 na 1000 mieszkańców gminy Nowa Słupia. W 2021 roku urodziło się 62 dzieci, w tym 41,9% dziewczynek i 58,1% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 387 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,71 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

60,7% mieszkańców gminy Nowa Słupia jest w wieku produkcyjnym, 15,8% w wieku przedprodukcyjnym, a 23,4% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Powierzchnia Gminy Nowa Słupia wynosi 85,8 km², z czego 56,65 km² stanowią użytki rolne, a 24,52 km² – lasy. Powierzchnia Miasta Nowa Słupia, siedziby władz Gminy wynosi 14 km².

STRUKTURA LUDNOŚCI

GRUPA WIEKOWA	GMINA	
	OGÓLEM	KOBIETY
2020 rok		
Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	1735	922
Wiek produkcyjny (19 – 59/64)	5371	2319
Wiek poprodukcyjny (powyżej 60/65)	2243	1589
2021 rok		
Wiek przedprodukcyjny (0 - 18 lat)	1733	911
Wiek produkcyjny (19 – 59/64)	5333	2305
Wiek poprodukcyjny (powyżej 60/65)	2246	1579

SZKOLNICTWO PODSTAWOWE I PONADPODSTAWOWE

Struktura placówek oświatowych w Gminie Nowa Słupia.

Liczba placówek	2020/2021	2021/2022
Placówki wychowania przedszkolnego		
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego		
Szkoły podstawowe		
Uczniowie szkół podstawowych		
Szkoły ponadpodstawowe		
Uczniowie szkół ponadpodstawowych		

Placówki oświatowe na terenie Gminy:

- Szkoła Podstawowa w Paprociach, Paprocice 1a, 26-006 Nowa Słupia;
- Szkoła Podstawowa w Mirocicach, Mirocice 45A, 26-2006 Nowa Słupia;
- Szkoła Podstawowa w Jeleniowie, Jeleniów 85, 26-006 Nowa Słupia;
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. św. Eugeniusza de Mazenoda w Jeziorku, Jeziorko 123a, 26-006 Nowa Słupia;
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Starej Słupi, Stara Słupia 78, 26-006 Nowa Słupia;
- Szkoła Podstawowa w Pokrzywiance, Pokrzywianka 33, 26-006 Nowa Słupia;
- Zespół Szkół w Rudkach, Rudki, ul. Szkolna 2, 26-006 Nowa Słupia;
- Szkoła Podstawowa w Nowej Słupi im. Bohaterów Powstania Styczniowego, ul. Szkolna 10, 26-006 Nowa Słupia;
- Zespół Szkół nr 8 w Nowej Słupi, ul. Szkolna 10, 26-006 Nowa Słupia.

POMOC SPOŁECZNA

Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej.

	2020ROK	2021 ROK
LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW OTRZYMUJĄCYCH POMOC NA PODSTAWIE WYDANYCH DECYZJI	561	411
W TYM ZADANIA WŁASNE	558	407
W TYM ZADANIA ZLECONE	3	4
LICZBA RODZIN	278	293
LICZBA OSÓB W RODZINACH	587	635

Głównym podmiotem realizującym zadania z zakresu pomocy społecznej jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Słupi (dalej jako: OPS). Szczegółowe przedstawienie danych dotyczących ilości osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej znajduje się w tabeli poniżej (nast. strona).

Poza OPS, na terenie Gminy funkcjonują:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

BEZROBOCIE

	2020 ROK		2021 ROK	
	OGÓŁEM	KOBIETY	OGÓŁEM	KOBIETY
BEZROBOTNI	7051	3622	5499	2827
Z PRAWEM DO ZASIŁKU	1626	867	1333	744

Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej.

	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	% OGÓŁU MIESZKAŃCÓW	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	% OGÓŁU MIESZKAŃCÓW
	2020rok			2021 rok		
UBÓSTWO	179	156	2%	195	400	2,07%
SIEROCTWO	0	0	-	0	0	-
OCHRONA MACIERZYŃSTWA	14	79	0,15%	15	83	0,16%
BEZDOMNOŚĆ	6	6	0,06%	7	7	0,07%
NIEPELNOSPRAWNOŚĆ	116	217	1%	119	222	1,26%
BEZRADNOŚĆ	31	116	0,32%	33	120	0,35%
DLUGOTRWALA CHOROBA	183	382	1,91%	183	399	1,94%
ALKOHOLIZM	27	65	0,28%	27	69	0,28%
NARKOMANIA	1	1	0,01%	1	1	0,01%
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	8	8	0,08%	12	12	0,12%

VII. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. Badania

W 2022 r. na terenie Gminy została przeprowadzona Diagnoza problemów społecznych. W badaniu łącznie wzięło udział 216 osób, w tym:

- 100 dorosłych mieszkańców;
- 96 uczniów;
- 20 sprzedawców alkoholu.

Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

Główny cel badania stanowiło zdiagnozowanie skali problemów społecznych w Gminie Nowa Słupia oraz postaw mieszkańców względem: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego oraz zjawiska przemocy, uzależnień behawioralnych innych problemów społecznych.

Na potrzeby niniejszej Strategii, w dalszej części niniejszego Rozdziału zaprezentowane zostały wnioski i rekomendacje jakie zawarte zostały we wskazanej wyżej Diagnozie.

2. Wnioski z Diagnozy

PROBLEMY SPOŁECZNE WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

Problem alkoholowy

Problem alkoholowy wśród mieszkańców nie przybiera dużych rozmiarów – 74,00% ankietowanych spożywa alkohol, a 8,00% robi to codziennie. Ankietowani mieszkańcy najczęściej spożywają piwo (78,38%) oraz wódka (21,62%). Co istotne, wypijają w większości bezpieczne porcje alkoholu (89,19%). 10,81% respondentów jednorazowo wypija 11-13 i więcej porcji wyrobów alkoholowych. Głównym powodem sięgania przez dorosłych mieszkańców po alkohol jest towarzystwo (31,08%).

Dobłą informacją jest fakt, iż skala problemu wykonywania obowiązków zawodowych pod wpływem alkoholu nie przybiera dużych rozmiarów – 16,22% respondentów przyznało się do

takiego zachowania. W Mieście i Gminie Nowa Słupia również nie obserwuje się dużego problemu pijanych kierowców. 20,27% ankietowanych prowadziło pojazd będąc pod wpływem alkoholu.

Dodatkowo należy zauważyć, iż mieszkańcy posiadają wiedzę dotyczącą konsekwencji spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży, jednak 18,00% ankietowanych widziało na terenie swojej miejscowości kobiety w ciąży pijące alkohol.

Problem nikotynowy

Analizując problem niktynizmu wśród ankietowanych, można dostrzec, iż 36,00% pali papierosy, przy czym 30,00% sięga po nie codziennie. Jeśli chodzi o ilość wypalanych papierosów to 33,33% respondentów deklaruje, iż wypala 6-15 papierosów w ciągu dnia, 27,78% - pali poniżej 5 sztuk, 13,89% mieszkańców między 16, a 25 razy. Respondenci sięgają po papierosy głównie dla przyjemności (69,44%) oraz w stresie (58,33%), a dodatkowo większość z nich nigdy nie próbowało rzucić palenia (61,11%).

Problem narkotykowy

Również problem narkotykowy wśród dorosłych mieszkańców w Mieście i Gminie Nowa Słupia nie przybiera dużych rozmiarów – 18,00% badanych zadeklarowało spożywanie środków psychoaktywnych, w tym 9,00% osób zażywało te substancje jedynie jednokrotnie.

Z zebranego materiału badawczego wynika, iż największa część respondentów sięgała po marihuanę (72,22%), ale także leki (44,44%) oraz środki nasenne (38,89%). Mieszkańcy zażywali narkotyki lub dopalacze głównie z ciekawości (50,00%), by złagodzić stres (44,44%), czy też by zapomnieć o problemach i dla towarzystwa (po 38,89%). Co ciekawe, 29,00% ankietowanych uważa, że pozyskanie narkotyków w mieście i gminie jest łatwo dostępne, a 16,00 % osób twierdzi tak w przypadku dostępności dopalaczy.

Problem przemocowy

Mieszkańcy posiadają wiedzę dotyczącą klasyfikacji zachowań przemocowych. Wiedzą również do kogo należy zwrócić się w sytuacji doświadczania przemocy. Dane pokazują, iż 39,00% ankietowanych doświadczało kiedykolwiek przemocy. Większość osób doznała

przemocy psychicznej (48,72%), a także przemocy fizycznej (87,18%). Osobami stosującymi przemoc wobec ankietowanych, był głównie partner/partnerka (46,15%) oraz ojciec (20,51%). Jeśli chodzi o stosowanie przemocy to robiło to 25,00% ankietowanych. Stosowali oni głównie przemoc fizyczną (84,00%), rzadziej przemoc psychiczną (48,00%). Respondenci stosowali przemoc głównie wobec partnera/partnerki (52,00%) oraz dziecka/dzieci (32,00%). Dodatkowo 15,00% badanych uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą.

Problem uzależnień behawioralnych

Większość dorosłych ankietowanych przegląda Internet w ciągu dnia do 1 godziny dziennie (43,00%). Dodatkowo 37,00% ankietowanych przyznało, iż są osobami, które są uzależnione od telefonu komórkowego i nie mogłyby bez niego żyć.

W Mieście i Gminie Nowa Słupia nie obserwuje się wysokiego odsetka osób, które mogą być uzależnione od hazardu. Jedynie 5,00% wiele razy grało na automatach lub w salonach gier. Większość osób nigdy nie korzystało z takich miejsc oraz nie obstawiało zakładów bukmacherskich.

Inne problemy społeczne

35,00% ankietowanych przyznaje, że warunki życia w mieście i gminie są średnie. Dodatkowo łącznie 75,00% mieszkańców zna ubogie rodziny zamieszkujące Miasto i Gminę Nowa Słupia.

Oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych na terenie miasta i gminy (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) według 26,00% badanych raczej nie jest wystarczająca, a według 15,00% nie jest wystarczająca. Jeśli chodzi o dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie miasta i gminy to 68,00% osób uważa, że jest on nie wystarczający.

PROBLEMY SPOŁECZNE WŚRÓD UCZNIÓW

Problem alkoholowy

Zdaniem uczniów, ich rówieśnicy spożywają alkohol – z tą opinią zgadza się 27,94% młodych ankietowanych. Natomiast do spożywania alkoholu przyznało się 4,55% uczniów oraz 3,85% uczennic. Niepokojący jest fakt, iż uczniowie swój pierwszy kontakt z alkoholem mają

w bardzo wczesnym wieku. Młodzież deklaruje, iż po raz pierwszy pili alkohol w wieku 11-13 lat (50,00% chłopców, 50,00% dziewczynek). Co prawda, odsetek takich uczniów, którzy w ogóle kiedykolwiek spożywali alkohol nie jest wysoki (łącznie 4 osoby), jednak warto zwrócić na ten fakt uwagę.

Młodzież, która sięga po alkohol, przeważnie wybiera piwo – 50,00% uczniów oraz wino, wódkę, likier i nalewki (25,00%), zaś alkohol spożywają głównie pod nieobecność rodziców w domu (50,00%). Dodatkowo, uczniowie w większości przyznają, iż nie kupują alkoholu, ponieważ podkradają go rodzicom (50,00%).

Co istotne, zdaniem połowy młodzieży, która spożywa alkohol, rodzice mają wiedzę o tym fakcie (50,00%) i przeprowadzają na ten temat rozmowę z dziećmi (100,00%).

Ciekawym wydaje się również fakt, iż zdaniem młodzieży, alkohol w mieście i gminie jest łatwo dostępny – taką odpowiedź wskazało 13,52% uczniów wszystkich ankietowanych. Co więcej, 15,63% uczniów przyznają także, iż ich rówieśnicy sami kupują sobie alkohol. Natomiast z danych zebranych od sprzedawców wynika, iż młodzież próbuje samodzielnie kupić alkohol (13 osobom zdarzyło się to raz lub kilka razy). W związku z deklaracjami uczniów, działaniami profilaktycznymi należy objąć sprzedawców, ale również klientów, którzy często ignorują sytuacje sprzedaży alkoholu nieletnim.

Problem narkotykowy

Przyglądając się skali problemu narkotykowego wśród młodzieży z Miasta i Gminy Nowa Słupia, można zauważyć, iż skala tego zjawiska nie jest powszechna. Do zażywania narkotyków nie przyznaje się żaden z ankietowanych uczniów. Większość ankietowanej młodzieży nie ma wiedzy na temat dostępności narkotyków i dopalaczy w Mieście i Gminie Nowa Słupia (65,63%). Zdaniem uczniów substancje psychoaktywne można kupić przede wszystkim u konkretnej osoby (3,13%), na dyskotecę, przed szkołą (po 2,09%), czy też w centrum miejscowości (1,04%). Zdecydowana większość młodych ankietowanych uważa, że zażywanie narkotyków i dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia (70,83%).

Problem nikotynowy

Łącznie 4,55% uczniów oraz 7,69% uczennic przyznaje, że zapalili kiedykolwiek papierosa. Natomiast większość ankietowanych, którzy zadeklarowali się, że palą, robią to rzadko, bowiem głównie palą mniej niż jednego papierosa na tydzień (83,33%).

Problem przemocowy

Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, uczniowie potrafią prawidłowo wskazać zachowania przemocowe oraz rozróżniają poszczególne typy przemocy. 20,45% uczniów oraz 17,31% uczennic przyznaje, iż doświadczyło zachowań przemocowych. Dodatkowo, jak przyznają ankietowani przemoc tą stosowali głównie koledzy ze szkoły oraz znajomi (po 44,44%). Osoby te, przeważnie nie były pod wpływem substancji odurzających (66,67%). 18,75% uczniów deklaruje, iż w ich szkole występuje problem przemocy między uczniami. Większość uczniów twierdzi, iż samemu nie stosowało przemocy (88,54%). Natomiast osoby, które przyznają się do tego typu zachowań (11,46%), zachowania przemocowe stosują głównie wobec rówieśników (63,64%).

Problem uzależnień behawioralnych

Badania pokazują, iż tylko 19,79% uczniów wie czym jest zjawisko uzależnień behawioralnych. Jeśli chodzi o korzystanie z gry na komputerze to większość uczniów poświęca na tę aktywność do 1 godziny (27,08%) lub od 1 do 3 godzin dziennie (26,04%). Na korzystanie z komputera/Internetu uczniowie poświęcają każdego dnia najczęściej od 1 do 3 godzin (30,21%). 3,37% ankietowanych bardzo często próbuje bezskutecznie ograniczyć czas spędzany w sieci, a 7,87% osób często denerwuje się, gdy ktoś przeszkadza im w korzystaniu z Internetu. Kolejne 12,36% uczniów często późno chodzi spać, bo korzysta z Internetu oraz zapomina o codziennych obowiązkach ponieważ nadmiernie korzysta z sieci (10,11%). 7,87% uczniów uważa, że najbliższe osoby bardzo często zarzucają im, że zbyt dużo czasu spędzają w sieci. Dodatkowo, jak przyznają młodzi respondenci, blokadę rodzicielską posiada 8,99% z nich. Natomiast 61,80% młodych osób nie posiada takiego zabezpieczenia na swoim komputerze.

Analizując odpowiedzi sprzedawców alkoholu można zaobserwować, że spożycie alkoholu na przestrzeni kilka lat w Mieście i Gminie Nowa Słupia jest stałe (8 osób) lub maleje (6 osób). Dodatkowo jeden na dwudziestu sprzedawców przyznał, że raz lub kilka razy sprzedał alkohol osobie niepełnoletniej, w przypadku sprzedaży papierosów – dwie osoby przyznały, że sprzedały wyroby tytoniowe osobom niepełnoletnim raz lub kilka razy. W przypadku braku pewności, czy klient jest osobą pełnoletnią, dziesięciu na dwudziestu ankietowanych sprawdza dowód za każdym razem, gdy ma tę wątpliwość.

Analizując odpowiedzi na pytanie dotyczące znajomości ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi odnoszącej się do odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu możemy zauważyć, że osiem osób zna poszczególne jej zapisy, a cztery osoby znają ją bardzo dobrze. Dodatkowo ośmiu na dwudziestu sprzedawców uczestniczyło w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.

3. Rekomendacje

Dzięki realizowanym programom profilaktycznym wiedza uczniów jest na wysokim poziomie, a skala uzależnień nie przybiera dużych rozmiarów. Pozytywne wyniki, mogą być konsekwencją inicjatyw edukacyjnych ze strony środowiska szkolnego, dlatego należy kontynuować tę działalność.

W kwestii spożywania alkoholu oraz substancji psychoaktywnych wśród nieletnich, należałoby prowadzić monitoring tego problemu oraz organizować spotkania edukacyjne zarówno z uczniami, jak i rodzicami na temat zagrożeń wynikających z tego typu uzależnień. W związku z tym zalecana jest dalsza realizacja kampanii informacyjnej dotyczącej negatywnych skutków zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z nadużywania alkoholu, papierosów, narkotyków oraz dopalaczy, a także uzależnień behawioralnych. W opinii młodzieży podejmowane działania profilaktyczne są dla nich ciekawe i chętnie w nich uczestniczą oraz jak widać spełniają zamierzony cel, dlatego warto dalej organizować warsztaty profilaktyczne z udziałem specjalistów oraz pogadanki z wychowawcami w szkole. W związku z tym ważne jest także edukowanie pedagogów, wychowawców oraz nauczycieli, aby wyposażyć ich w umiejętności potrzebne do prowadzenia świadomej profilaktyki szeroko pojętych uzależnień.

Warto zwrócić się do instytucji zewnętrznych, których specjaliści mogą prowadzić szkolenia dla nauczycieli z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii, nauki asertywności, aktualizacji systemu prawnego oraz sposobów na skuteczne przekazywanie odpowiedniej wiedzy

Dostosowanej do etapu rozwojowego uczniów. Ze względu na panującą sytuację epidemiologiczną szkolenia takie powinny odbywać się również online.

Aby zwiększyć skuteczność prowadzonych działań profilaktycznych zaleca się kontynuowanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami działającymi w obszarze uzależnień, kontynuowanie organizacji szkoleń i kursów mających na celu podnoszenie kompetencji zatrudnionej kadry oraz zaangażowanie tych podmiotów w prowadzenie kampanii społecznych.

Profilaktyka uzależnień chemicznych powinna być prowadzona na kilku poziomach, aby spełniała swoją rolę.

Profilaktyka uniwersalna – są to działania profilaktyczne adresowane do całych grup, bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój. Tutaj zaleca się:

- Kontynuację prowadzonych programów profilaktycznych ze względu na fakt, iż są one skuteczne i przynoszą zamierzone skutki.
- Wdrażanie działań ukierunkowanych na wzmacnianie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych.
- Wspieranie prospołecznych działań młodzieży przez mentorów/tutorów, programów liderek i działań rówieśniczych z obszaru profilaktyki i promocji zdrowia. Utrzymywanie dobrych relacji z innymi niż rodzice kompetentnymi i troskliwymi osobami dorosłymi (np. dziadkami, nauczycielami, mentorami) jest jednym z ważnych czynników chroniących i wspierających prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży.

- Wykorzystywanie zainteresowań młodzieży i ich aktywności fizycznej do budowania alternatywnych, w stosunku do picia alkoholu i zażywania narkotyków, sposobów spędzania wolnego czasu i realizacji własnych zainteresowań - rekomenduje się, aby działania te miały formę warsztatów i spotkań z ekspertami, ponieważ jest to najbardziej lubiana i skuteczna forma profilaktyki dla tej grupy.
- Organizację kursów radzenia sobie ze stresem, usprawniania komunikacji interpersonalnej, radzenia sobie z negatywnymi emocjami. Wzmacnianie asertywnych zachowań, pewności siebie i samoakceptacji poprzez zajęcia z terapeutami zajęciowymi.
- Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej w celu uświadomienia jak alkohol oraz narkotyki wpływają na organizm człowieka oraz funkcjonowanie społeczności, poprzez kampanie w social mediach.
- Rekomenduje się warsztaty dla dzieci i młodzieży na temat przemocy, agresji i konfliktów między uczniami, a także zmotywowanie ich do nauki szkolnej.
- Rekomenduje się edukację rodziny pod względem problemów uzależnień i zasięgnięcia pomocy w wypadku występowania przemocy. Edukacja może mieć formę kampanii społecznej oraz warsztatów i spotkań z ekspertami (w formie stacjonarnej lub online).
- Prowadzenie lokalnych kampanii i innych działań edukacyjnych, mających na celu podniesienie wiedzy społeczeństwa na temat szkodliwości i skutków przyjmowania substancji uzależniających.
- Dalsze rozpowszechnianie informacji z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez tworzenie sieci punktów informacyjnych z danymi o dostępnej ofercie pomocy na terenie miasta i gminy. W tym celu można wykorzystać tablice informacyjne w: Ośrodku Pomocy Społecznej, parafiach, siedzibach organizacji pozarządowych, Punkcie Konsultacyjnym, szkołach, urzędach itp.

Profilaktyka selektywna – ukierunkowana na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka. Są to działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyka wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia

psychicznego. Profilaktyka selektywna jest więc przede wszystkim działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym. Zapewnienie łatwego dostępu do źródeł informacji, przeznaczonych dla osób szukających wsparcia, dotkniętych problemem uzależnień i/lub przemocy. Specjalistycznym wsparciem powinni zostać objęci mieszkańcy oraz rodziny borykające się z problemem alkoholowym. Tym rodzinom powinny zostać zaproponowane warsztaty lub spotkania, podczas których mogłyby uzyskać wsparcie i wzmacniać swój autorytet wychowawczy pod okiem psychologów. Na terenie miasta i gminy powinna zostać przeprowadzona lokalna kampania uwrażliwiająca na szkodliwość alkoholu oraz zachęcająca do ograniczenia jego nadmiernego spożywania. Przeprowadzenie kampanii informacyjnej o dostępnych formach pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym w mieście i gminie. Opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości oraz odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim.

Profilaktyka wskazująca – ukierunkowana na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka, demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale jeszcze niespełniających kryteriów diagnostycznych uzależnienia, a także wskazujące na symptomy innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych. Zaleca się:

- Zwiększenie dostępności do placówek leczniczych dla osób uzależnionych od alkoholu, wspieranie działań rehabilitacyjnych i grup wsparcia - stworzenie możliwości resocjalizacji osób uzależnionych.
- Zalecane jest, aby poza uczestnictwem w psychoterapii osoby uzależnione korzystały również z oferty ruchów samopomocowych.
- Zwiększanie oferty działań zmierzających do aktywizacji zawodowej i społecznej osób uzależnionych od alkoholu lub zwiększanie dostępu do istniejących form wsparcia.
- Wspieranie działalności środowisk abstynenckich.
- Zwiększanie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla członków rodzin z problemem alkoholowym.

- Zwiększanie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie, w szczególności z problemem alkoholowym.
- Wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, narkomanią. Wyrównywanie szans może zostać przeprowadzone w różnorodny sposób, m.in. opracowanie programów profilaktycznych przeciwdziałających problemom społecznym w rodzinach, wspieranie i rozwój poradnictwa rodzinnego lub wspieranie rodzin i form zastępczych w opiece nad dzieckiem. Działanie to znajduje uzasadnienie w fakcie, iż to rodzina jest podstawową komórką społeczną i to od jej kondycji zależy rozwój psychospołeczny dzieci i młodzieży.
- Wprowadzanie ograniczonej dostępności alkoholu i papierosów na terenie miasta i gminy dla młodzieży, poprzez edukację i kontrolę sprzedawców.

W związku z problemem przemocy rekomenduje się:

- Prowadzenie lokalnych działań informacyjno-edukacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie, w tym przemocy wobec dzieci (czym jest przemoc, jakie są jej mechanizmy, jakie niesie konsekwencje itp.), a także możliwości uzyskania pomocy (przede wszystkim bezpłatnej) i miejsc, które taką pomoc świadczą.
- Włączanie się w ogólnopolskie akcje promujące życie rodzinne bez przemocy.
- Prowadzenie i finansowanie programów profilaktyki przemocy w rodzinie i programów rozwijających umiejętności wychowawcze i pozytywne relacje rodzinne.
- Dalsze prowadzenie lokalnych kampanii społecznych, które będą obalać mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie, a także będą opisywać mechanizmy przemocy w rodzinie i uświadamiać ich społeczną szkodliwość.
- Ciągłą realizację zajęć, mających na celu poszerzenie wiedzy z zakresu problematyki przemocy. Zakres kierowanej do uczniów informacji, oprócz konsekwencji stosowania przemocy, powinien zawierać również treści na temat szerokiego spektrum rodzajów przemocy. Zaleca się stosowanie różnych technik i metod, które będą w atrakcyjny i aktywny sposób przekazywały informację. Skuteczne w tym przypadku mogą być metody takie jak: psychodrama (odgrywanie scenek na temat zachowań przemocowych,

które pomogą wczuć się w doświadczenia osób będących ofiarą agresji); "burza mózgów" (stworzenie listy wszystkich zachowań będących aktem przemocy); praca w grupach (znalezienie wspólnych pomysłów rozwiązań problemu przemocy).

- Podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Warto tworzyć, wspierać i finansować miejsca pomocy dorosłym i dzieciom oferujących kompleksową pomoc: psychologiczną, terapeutyczną, socjoterapeutyczną, socjalną w przypadku doświadczenia przemocy w rodzinie (np. punkty konsultacyjne). Informacje o tych miejscach powinny być rozpowszechnione na stronach internetowych i w miejscach publicznych.
- Zwiększenie świadomości rodziców na temat negatywnych konsekwencji stosowania agresji w procesie wychowania, przy jednoczesnej edukacji w zakresie innych skutecznych i bezpiecznych dla rozwoju dziecka metod wychowawczych, poprzez warsztaty i zajęcia organizowane dla rodziców oraz przy wykorzystaniu strategii informacyjnej, zarówno w środkach masowego przekazu, jak i w społeczności lokalnej.
- Organizowanie i finansowanie szkoleń i konferencji dotyczących obowiązujących procedur (w tym procedury „Niebieskiej Karty”), zasad podejmowania interwencji oraz współpracy służb działających na rzecz zatrzymania przemocy w rodzinie.
- Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat psychologicznych i prawnych aspektów przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży.
- Zapewnienie osobom pracującym z członkami rodzin z problemem przemocy dostępu do stałej superwizji, która pozwala na analizę osobistych postaw wobec ofiar i sprawców przemocy i przekonań na temat zjawiska przemocy w rodzinie, a tym samym przekłada się na bardziej profesjonalną i skuteczną pracę z klientem.
- Wspieranie działalności grup samopomocowych (w tym grup wsparcia) dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.

W ramach profilaktyki uzależnień behawioralnych:

- Biorąc pod uwagę rozwój mediów elektronicznych i związanych z tym zagrożeń, zasadne jest zwiększanie aktywności w działalności szkół w zakresie przeciwdziałania

tym zagrożeniom, np. poprzez zajęcia profilaktyczne omawiające problem uzależnień od korzystania z Internetu.

- Nie wszyscy uczniowie mają świadomość zagrożeń cyfrowych. Świadczy to o konieczności zaplanowania działań edukacyjnych zwiększających kompetencje informacyjno-medialne i ogólną świadomość problematyki zagrożeń cyfrowych. Działania te powinny obejmować nauczycieli i uczniów, a także ich rodziców traktowanych jako zintegrowane podmioty uczestniczące w procesie wychowawczym.
- Działaniami z zakresu edukacji powinni być objęci rodzice uczniów: na temat racjonalnych sposobów użytkowania mediów cyfrowych oraz konsekwencji zachowań problemowych i zagrożeń uzależnieniami czynnościowymi.
- Popularyzowanie wiedzy nt. uzależnień poprzez organizowanie kampanii społecznych – zwłaszcza adresowanych do dzieci młodszych (w szkole podstawowej) i ich rodziców.
- Wymagane jest wdrożenie procedur zwiększających bezpieczeństwo cyfrowe w szkołach ze względu na małą wiedzę uczniów w tym zakresie.
- Rozpowszechnienie informacji o placówkach udzielających pomocy w zakresie uzależnień od hazardu oraz na temat wskaźników pozwalających stwierdzić czy problem w tym zakresie występuje. Pomocne mogą okazać się broszury/ulotki plakaty informujące o negatywnych skutkach regularnego grania w gry hazardowe oraz wskazujące możliwe formy pomocy wyjścia z nałogu.

W odniesieniu do problemu biedy i ubóstwa, starzenia się społeczeństwa oraz sytuacji osób niepełnosprawnych w Mieście i Gminie Nowa Słupia zaleca się:

- Tworzenie kampanii społecznej potępiającej różnego rodzaju dyskryminację, a jednocześnie propagującej tolerancję, empatię oraz aktywną pomoc ofiarom wykluczenia.
- Kontynuowanie działań pomocowych dla osób ubogich: zasiłki i świadczenia, mieszkania socjalne, zbiórki pieniędzy, ubrań, żywności. Dane pokazują, iż 85,33% dorosłych mieszkańców zna osoby ubogie w Mieście i Gminie Nowa Słupia.
- Istotne jest, aby szkoły identyfikowały problemy finansowe w rodzinach uczniów oraz pomoc tym osobom (darmowe podręczniki, wyprawki szkolne, stypendia).

- Identyfikowanie osób pozostających bez zatrudnienia i pomoc obejmującą pośrednictwo zawodowe, w tym szkolenia z poszukiwania pracy oraz kontynuowanie wsparcia dla osób wchodzących lub powracających na rynek pracy.
- Dalsze organizowanie staży/praktyk zawodowych dla dorosłych, w celu podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych, a także szkoleń z zakresu kompetencji kluczowych. Istotne jest, aby osoby, które mają mniejsze zasoby finansowe powinny mieć możliwość uzyskania dofinansowania przejazdów z miejsca zamieszkania do miejsca pracy, stażu lub praktyk zawodowych.
- Kontynuowanie działań informacyjnych dotyczących realizowanych przez Miasto i Gminę Nowa Słupia wykonywanych realizacji mających na celu aktywizację zawodową i wyrównywanie szans na rynku pracy, dalsze rozpowszechnianie wśród mieszkańców za pomocą broszur, ulotek i plakatów w miejscach publicznych, lokalnych mediach, prasie i Internecie.
- Dalsze poszerzenie oferty programów pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, starszych, niepełnosprawnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz stworzenie miejsc wsparcia i poradnictwa dla tych grup.
- Rekomenduje się materialną pomoc dla osób starszych.
- Upowszechnienie wolontariatu – przygotowywanie wolontariuszy i zapewnianie im możliwości pracy w zakresie świadczenia pomocy osobom starszym, bezdomnym i zagrożonym ubóstwem.
- Zaleca się także zapewnianie osobom starszym, niepełnosprawnym i innym zagrożonym wykluczeniem społecznym form aktywnego spędzania czasu oraz włączania tychże osób w życie zawodowe i publiczne. Istotne jest, aby informować mieszkańców realizowanych działaniach.
- Zaleca się przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych poprzez organizowanie akcji, kampanii mających na celu stworzenie pozytywnego obrazu późniejszej fazy życia, odejście od stereotypu stary = chory, a także rozwój świadomości społecznej na temat potencjału osób starszych.

VIII. ANALIZA SWOT ORAZ DANE PROSPEKTYWNE

1. Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza. Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),
2. wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses),
3. zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

Przedstawiona analiza SWOT obejmuje między innymi, takie problemy, jak bezrobocie, alkoholizm, narkomania, opieka nad osobami starszymi.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - położenie geograficzne, - unikalne walory przyrodnicze, - dziedzictwo kulturowe, np. tradycje, obrzędy - predyspozycje do produkcji zdrowej żywności, - regionalne tradycje kulinarne, - rozwój ekologicznego rolnictwa, - chęć współpracy mieszkańców z mieszkańcami sąsiednich gmin(LGD), - stały i bezpłatny dostęp do Internetu(dot. Nowej Słupi), - potrzeba integracji osób niepełnosprawnych, - możliwość samorealizacji osób starszych w organizacjach samopomocowych, - dostateczny dostęp do jednostek organizacji pomocy społecznej, -dobra identyfikacja osób starszych i niepełnosprawnych. - wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych, - możliwość pozyskiwania środków finansowych z UE na realizację programów z zakresu polityki społecznej, - rosnące znaczenie wolontariatu, 	<ul style="list-style-type: none"> -brak miejsc pracy, - słabo rozwinięty sektor usług, - niski poziom wykształcenia mieszkańców gminy, - nieodpowiednie dostosowanie kwalifikacji zawodowych do potrzeb lokalnego rynku pracy, - brak rynku zbytu wytwarzanych produktów rolnych, - znaczne rozdrobnienie gospodarstw rolnych, - bierność mieszkańców, - zanikające więzi grupowe, - bariery architektoniczne utrudniające pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, - niedostateczna baza rehabilitacyjna dla osób niepełnosprawnych, - brak punktu badań specjalistycznych, - prawne ograniczenia możliwości wspierania osób niepełnosprawnych, - zbyt wąska oferta kształcenia zawodowego osób niepełnosprawnych, - niedostateczna oferta opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi, - wzrost liczby osób starszych, - marginalizacja problemów osób starszych i niepełnosprawnych, - niski poziom życia osób starszych, - izolacja tych osób od reszty społeczeństwa,

<ul style="list-style-type: none"> - PFRON jako źródło finansowania zadań w zakresie problemów osób niepełnosprawnych, - bariery architektoniczne utrudniające pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, - niedostateczna baza rehabilitacyjna dla osób niepełnosprawnych, - brak punktu badań specjalistycznych, - prawne ograniczenia możliwości wspierania osób niepełnosprawnych, - zbyt wąska oferta kształcenia zawodowego osób niepełnosprawnych, - niedostateczna oferta opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi, - wzrost liczby osób starszych, - marginalizacja problemów osób starszych i niepełnosprawnych, - niski poziom życia osób starszych, - izolacja tych osób od reszty społeczeństwa, - niedostateczna ilość usług opiekuńczych, - brak organizacji czasu wolnego osób starszych i niepełnosprawnych, - niestabilność systemu prawa, - zbyt mała ilość miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, - brak aktywnych działań upowszechniających problematykę osób niepełnosprawnych i starszych w celu kształtowania pozytywnych postaw, - nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych, -rosnąca skala potrzeb finansowych i organizacyjnych na zadania z zakresu pomocy społecznej, 	<ul style="list-style-type: none"> - niedostateczna ilość usług opiekuńczych, - brak organizacji czasu wolnego osób starszych i niepełnosprawnych, - niestabilność systemu prawa, - zbyt mała ilość miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, - brak aktywnych działań upowszechniających problematykę osób niepełnosprawnych i starszych w celu kształtowania pozytywnych postaw, - nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych, -rosnąca skala potrzeb finansowych i organizacyjnych na zadania z zakresu pomocy społecznej, - kryzys wartości społecznych; patriotycznych; religijnych, - niewystarczająca ilość ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie, - brak świetlic środowiskowych, - brak pozytywnych wzorców do naśladowania w środowisku lokalnym, - pogarszający się stan emocjonalny młodzieży, - brak sieci fachowego poradnictwa, - uzależnienie(pokoleniowe niekiedy), od pomocy społecznej, - niski budżet pomocy społecznej, - niska samoocena podopiecznych - brak Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, - brak środków finansowych na zatrudnienie wystarczającej ilości pracowników w instytucjach polityki społecznej,
--	---

<ul style="list-style-type: none"> - kryzys wartości społecznych; patriotycznych; religijnych, - stała współpraca ze szkołami, policją, organami porządkowymi, Caritas Diecezji Kieleckiej, itp. - ciągle podnoszące się kwalifikacje i doświadczenia pracowników socjalnych, - umiejętność reagowania w sytuacjach kryzysowych, - unikatowe położenie i ciekawa historia Gminy, - bogate tradycje regionalne, - walory przyrodnicze i zabytkowe jako zaplecze kulturowe Gminy, - powoli rosnący wykształcenia młodego pokolenia społeczności lokalnej, - różnorodność placówek oświatowych, - wzrost znaczenia wolontariatu wśród młodego pokolenia, - aktywna działalność organizacji pozarządowych, - chęć współpracy pomiędzy samorządem lokalnym, organizacjami pozarządowymi i środowiskiem religijnym, - stabilizacja – cisza, spokój, możliwość odpoczynku - łatwa dostępność środków finansowych z UE, - unijne programy pomocowe dla indywidualnych osób, - sprawny rozwój inicjatywy typu „Leader” czy ”Odnowa wsi”, - moda na zdrową żywność, - wydarzenia okolicznościowe na skalę regionu czy nawet kraju, np. dymarki Świętokrzyskie, 	<ul style="list-style-type: none"> - brak wystarczającej ilości pomieszczeń socjalnych do realizacji zadań z zakresu polityki społecznej, -zawiłość i niezrozumienie zasad funkcjonowania systemu polityki społecznej, - wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych, - brak nowych miejsc pracy, - brak konkretnej wizji rozwoju, - słaba promocja Gminy, - słaba oferta szkolnictwa średniego i zawodowego, - słaba aktywność mieszkańców Gminy w szczególności osób korzystających z pomocy społecznej, - bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych w budynkach użytku publicznego, - brak interesujących propozycji spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych, - brak informacji o możliwościach rozwoju i finansowania przedsięwzięć(np. z zakresu edukacji czy szkoleń), - brak liderów i koordynatorów, - zjawisko narastającego marazmu wśród lokalnej społeczności - ucieczka młodych osób za granicę w poszukiwaniu pracy, - system edukacji niedostosowany do zapotrzebowań rynku pracy, - konsumpcyjny styl życia, - dość niestabilny rynek zbytu produktów rolnych,
--	---

- co raz większy rozwój systemu informacyjnego	- spadek zapotrzebowania na siłę roboczą- automatyka produkcji, - skomplikowane prawo regulujące rynek pracy, - brak doświadczenia w zakresie poszukiwania funduszy unijnych,
--	---

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - łatwa dostępność środków finansowych z UE, - unijne programy pomocowe dla indywidualnych osób, - sprawny rozwój inicjatywy typu „Leader” czy ”Odnowa wsi”, - moda na zdrową żywność, - wydarzenia okolicznościowe na skalę regionu czy nawet kraju, np. dymarki Świętokrzyskie, - co raz większy rozwój systemu informacyjnego - dość łatwe źródło finansowania programów związanych z problematyką uzależnień, - rosnące znaczenie wolontariatu, - promocja zdrowego stylu życia, oraz łatwa dostępność do opieki zdrowotnej nap odstawowym poziomie, - organizacja czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych, - wzrost znaczenia organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży. - promocja gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> - łatwa dostępność środków finansowych z UE, - unijne programy pomocowe dla indywidualnych osób, - sprawny rozwój inicjatywy typu „Leader” czy ”Odnowa wsi”, - moda na zdrową żywność, - wydarzenia okolicznościowe na skalę regionu czy nawet kraju, np. dymarki Świętokrzyskie, - co raz większy rozwój systemu informacyjnego - brak szkoleń zawodowych i podobnych dla kadry w dziedzinie pracy z osobami i rodzinami uzależnionymi i dotkniętymi przemocą, -łatwy dostęp do artykułów alkoholowych i środków odurzających, - wydłużający się okres oczekiwania na leczenie odwykowe, - pogłębiające się zubożenie społeczne. - wzrost bezrobocia i ubóstwa, - starzenie się społeczeństwa, - migracja ludzi w poszukiwaniu pracy,

<ul style="list-style-type: none"> - wzrost wykształcenia społeczeństwa, - poprawa spójności społecznej, - łatwo dostępna możliwość pozyskiwania środków unijnych na realizację programów z zakresu polityki społecznej, - współpraca pomiędzy sąsiadującymi gminami (LGD), - sprawny rozwój technologii ułatwiającej przepływ informacji, np. bezprzewodowy Internet, - wykształcona kadra zarządzająca, - wzrost poziomu wykształcenia młodzieży, - rosnące znaczenie wolontariatu. 	<ul style="list-style-type: none"> - obojętność społeczna. - trudności w interpretacji prawa i jego niespójność, - starzenie się społeczeństwa, - migracje ludzi młodych, - obciążenia gminy nowymi zadaniami nie mającymi pokrycia finansowego, - wzrost wydatków na pomoc społeczną, - brak środków finansowych na realizację z zakresu polityki społecznej, - kształtowanie się postaw roszczeniowych w społeczeństwie, - konsumpcyjny tryb życia, - zjawisko dziedziczenia biedy, - negatywny wpływ mediów na rozwój dzieci i młodzieży, - kryzys rodziny.
--	--

2. Dane prospektywne (określenie podstaw wizji Strategii)

W przeprowadzonych ankietach reprezentanci społeczności lokalnej określili w sposób szczegółowy oczekiwania realizacyjne w zakresie poszczególnych obszarów.

POMOC SPOŁECZNA

- Zwiększenie liczebności kadry, z uwzględnieniem pojawiających się potrzeb, zapewniające skuteczność podejmowanych inicjatyw.
- Zapewnienie pracownikom dostępu do kursów z zakresu nowoczesnych technik walki z patologiami społecznymi.
- Znoszenie barier architektonicznych na terenie Gminy.
- Ułatwienie dostępu osób niepełnosprawnych do usług opieki medycznej, zabiegów rehabilitacyjnych.
- Systematyczne prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych, których celem jest zwiększenie świadomości dotyczącej różnych form przemocy, a także upowszechnianie informacji o prawach, możliwościach, a także oferowanych formach pomocy dedykowanych osobom niepełnosprawnym.
- Zwalczanie przemocy w rodzinie, przez zaspokojenie jej podstawowych potrzeb (udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej, świadczenia rodzinne, świadczenie pracy socjalnej).
- Realizacja procesu szybkiej interwencji kryzysowej w sytuacji wystąpienia problemu przemocy w rodzinie.
- Systematyczne kierowanie sprawców przemocy do programów pomocowych.
- Przygotowanie oferty wsparcia i działań pozwalających na rozwijanie społecznej świadomości dotyczącej problemu przemocy, alkoholizmu i innych patologii społecznych

PROFILAKTYKA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

- Rozwój systemu pracy socjalnej, przez podejmowanie wspólnych inicjatyw między poszczególnymi instytucjami i podmiotami, na rzecz przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu.

- Przygotowanie i poprawa form pracy z uzależnionymi, w celu zwiększenia stopnia motywacji do podjęcia leczenia odwykowego.
- Przygotowanie i realizacja szkolnych programów profilaktycznych, służące zmianie postaw i zachowań dzieci i młodzieży wobec uzależnień.
- Promocja zdrowego stylu życia.

EDUKACJA PUBLICZNA, KULTURA, SAMOORGANIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

- Określenie i zbadanie zainteresowań oraz potrzeb zgłaszanych przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.
- Poszerzenie oferty sektora organizacji pozarządowych, klubów sportowych, bibliotek oraz ośrodków kultury, dostosowanej do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Pozyskiwanie środków finansowych na przygotowanie projektów związanych z potrzebami osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Opracowanie i wdrożenie kompleksowych projektów dotyczących udziału osób starszych w życiu społecznym.
- Zwiększenie ilości bezpłatnych imprez okolicznościowych i świątecznych z udziałem osób starszych.

IX. CELE GŁÓWNE STRATEGII, CELE SZCZEGÓŁOWE I ICH REALIZACJA

1. Cele główne strategii.

W niniejszej Strategii wizję sformułowano w następujący sposób:

Gmina Nowa Słupia jako miejsce przyjazne i otwarte dla mieszkańców, które:

- zapewnia profesjonalną pomoc społeczną, efektywnie rozwiązującą problemy socjalne oraz bytowe mieszkańców, wspiera osoby potrzebujące pomocy i sprzyja ich rozwojowi;
- prowadzi aktywną i efektywną politykę zdrowotną;
- zapewnia nowoczesną edukację, niezależną od innych czynników, takich jak: wiek czy niepełnosprawność,
- umożliwia i sprzyja integracji społeczności lokalnej.

Wobec przedstawionej wizji, jak również mając na względzie przedstawioną Diagnozę, a także kontynuację części dotychczasowych działań, cel główny niniejszej Strategii należy sformułować w następujący sposób:

Gmina Nowa Słupia – bezpieczna, przyjazna i otwarta dla mieszkańców, zapewniająca wysoki standard życia.

Mając na względzie zasadność zapewnienia ciągłości działań oraz spójności prowadzonej polityki, zwłaszcza w obszarze społecznym, zdecydowano o podtrzymaniu dotychczas wytyczonych kierunków strategicznych (nieznacznie zmodyfikowanych), z uwzględnieniem bieżących zmian. W konsekwencji określono następujące Cele Strategiczne:

- I. Rozwój systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dysfunkcyjnych.**
- II. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.**
- III. Świadome, aktywne i zdrowe społeczeństwo.**

2. Cele operacyjne i ich realizacja

<u>Cel Strategiczny nr I</u> <u>Rozwój systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem</u> <u>rodzin dysfunkcyjnych</u>		
<u>Cele operacyjne</u>	<u>Kierunki działania:</u>	<u>Wykonawcy – realizacja:</u>
1. Usprawnienie systemu zapobiegania kryzysom w rodzinie i wspierania rodzin	<ul style="list-style-type: none"> – Kontynuacja i doskonalenie programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – Poszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego dla rodzin – Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami Gminy zajmującymi się polityką społeczną i socjalną 	Za realizację wszystkich działań odpowiadają: 1. Burmistrz 2. OPS 3. Zespół Interdyscyplinarny
2. Wspieranie rodzin w funkcjach wychowawczych – rozszerzenie oferty placówek opiekuńczo-wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> – Wspieranie osób i rodzin w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i problemu przemocy 	
3. Zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – Edukacja rodziców i dzieci w zakresie przeciwdziałania agresji – Poszerzenie oferty poradnictwa rodzinnego i psychologicznego 	

<p>4. Wsparanie rodzin wielodzietnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Organizowanie zajęć pozalekcyjnych oraz zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży – Utworzenie Środowiskowej Świetlicy dla dzieci i młodzieży – Praca socjalna i wsparcie finansowe rodzin wielodzietnych – Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem, a w szczególności zapewnienie odzieży i artykułów szkolnych 	
<p>5. Wsparanie dzieci i młodzieży utalentowanej z rodzin zagrożonych wykluczeniem.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Organizowanie kształcenia dla dzieci szczególnie zdolnych z rodzin ubogich – Opracowanie programu zajęć dodatkowych dla dzieci szczególnie zdolnych – Wdrażanie programów terapeutycznych służących rozwojowi rodziny – Tworzenie świetlic i klubów młodzieżowych realizujących programy terapeutyczne 	
<p>6. Edukacja środowisk zaangażowanych w pomoc i integrację społeczną</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się pomocą i integracją społeczną – Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną i dziećmi 	

	– Szybsza i skuteczniejsza interwencja w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych	
<u>Finansowanie</u> – źródła własne oraz ew. środki zewnętrzne pozyskane przez podmioty realizujące działania		
<u>Wskaźniki oceny realizacji Strategii:</u>		
<ul style="list-style-type: none"> – Zwiększenie oferty poradnictwa specjalistycznego; – Wprowadzenie rozwiązań w zakresie komunikacji między instytucjami; – Liczba przeprowadzonych szkoleń/zajęć dla rodziców i dzieci w zakresie przeciwdziałania agresji; – Liczba/ilość zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży; – Liczba zawiązanych grup wsparcia dla rodzin (ew. ilość spotkań w ramach istniejących grup wsparcia); – Liczba dzieci, którym zorganizowano wypoczynek; – Liczba zajęć doształcających dla dzieci (ew. ilość godzin zajęć); – Liczba świetlic/klubów młodzieżowych; – Liczba szkoleń dla pracowników pomocy społecznej; – Skala udzielonej pomocy – ilość zapewnionej odzieży oraz artykułów szkolnych. 		
<u>Cel Strategiczny nr II</u>		
<u>Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym</u>		
<u>Cele operacyjne</u>	<u>Kierunki działania:</u>	<u>Wykonawcy – realizacja:</u>
1. Aktywizacja osób bezrobotnych, ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwale bezrobotnych	<ul style="list-style-type: none"> – Szkolenia i warsztaty aktywizujące osoby bezrobotne – Współpraca i wspólne działania instytucji wspierających osoby bezrobotne. – Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych – Minimalizowanie skutków długotrwałego bezrobocia 	Za realizację wszystkich działań odpowiadają:

	<ul style="list-style-type: none"> – Przyznanie świadczeń finansowych oraz świadczeń w naturze 	
2. Aktywizacja osób niepełnosprawnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym	<ul style="list-style-type: none"> – Organizowanie imprez rekreacyjno-integrujących dla mieszkańców gminy – Organizacja zajęć i warsztatów dla osób niepełnosprawnych 	<p>1. Burmistrz</p> <p>2. OPS</p>
3. Aktywizacja i pomoc seniorom	<ul style="list-style-type: none"> – Utworzenie Domu Seniora – Utworzenie Domu Dziennego Pobytu dla Seniorów (w ramach planowanego Centrum Usług Wspólnych) – Organizowanie imprez rekreacyjno-integrujących dla mieszkańców gminy – Organizacja zajęć i szkoleń dla seniorów 	
4. Wsparcie osób ubogich	<ul style="list-style-type: none"> – Rozszerzenie programu dożywiania dzieci i młodzieży – Praca socjalna z rodzinami dotkniętymi i zagrożonymi ubóstwem – Organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego – Wsparcie osób ubogich w zakresie mieszkalnictwa socjalnego 	

<p>5. Przeciwdziałaniu zjawisku dziedziczenia bezrobocia w rodzinach objętych pomocą społeczną</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Opracowanie i wdrożenie programów wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin, w których występuje długotrwałe bezrobocie – Tworzenie i realizacja programów aktywizacji młodzieży zagrożonej dziedziczeniem bezrobocia 	
<p>6. Zminimalizowanie zjawisk patologii społecznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Rozszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego psychologicznego, prawnego, terapeutycznego – Podwyższenie świadomości rodziców i dzieci na temat skutków alkoholizmu i narkomanii – Zaostrzenie kontroli w punktach sprzedaży alkoholu – Prowadzenie działań profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i dorosłych – Organizowanie działań zwiększających dostępność terapeutyczną i rehabilitacyjną dla osób uzależnionych i współuzależnionych – Kontynuacja i realizacja programów profilaktycznych 	
<p><u>Finansowanie</u> – źródła własne oraz ew. środki zewnętrzne pozyskane przez podmioty realizujące działania</p>		
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji Strategii:</u></p>		

- Liczba przeprowadzonych szkoleń/zajęć dla osób bezrobotnych, niepełnosprawnych oraz seniorów;
- Liczba przydzielonych lokali socjalnych;
- Ilość przyznanych świadczeń socjalnych (wraz z kwotą);
- Ilość wydanych dzieciom posiłków w ramach programu dożywiania;
- Liczba dzieci, którym zorganizowano wypoczynek letni i/lub zimowy;
- Liczba imprez/wydarzeń rekreacyjno-integrujących zorganizowanych w Gminie;
- Utworzenie Punktu Konsultacyjnego;
- Liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży alkoholu.

Cel Strategiczny nr III
Świadome, aktywne i zdrowe społeczeństwo

<u>Cele operacyjne</u>	<u>Kierunki działania:</u>	<u>Wykonawcy – realizacja:</u>
1. Promocja idei wolontariatu, jako wsparcie dla systemu pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none"> - Tworzenie oraz projektów i programów promujących i wzmacniających wolontariat - Pobudzanie oddolnych inicjatyw 	Za realizację wszystkich działań odpowiadają: 1. Burmistrz
2. Promocja społeczeństwa obywatelskiego	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacja różnego rodzaju imprez integracyjnych - Poszerzenie oferty życia społeczno-kulturalnego w gminie 	
3. Rozwój inicjatyw aktywizujących życie lokalnej społeczności	<ul style="list-style-type: none"> - Wspieranie istniejących oraz nowopowstających organizacji społecznych pozarządowych - Utworzenie Klubu Przedszkolaka (w ramach planowanego Centrum Usług Wspólnych) - Promowanie osób starszych i niepełnosprawnych, jako 	

	<p>pełnowartościowych członków społeczeństwa</p> <ul style="list-style-type: none"> – Pozyskiwanie lokalnych liderów działających na rzecz rozwoju lokalnej społeczności 	<p>2. OPS</p> <p>3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>
<p>4. Wsparcie i aktywizacja osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorujących</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Likwidacja barier architektonicznych – Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych – Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób chorych i niepełnosprawnych – Szkolenie opiekunów osób starszych, chorych, niepełnosprawnych – Pomoc w organizowaniu sprzętu rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych 	
<p>5. Ograniczenie zjawisk uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem problemu alkoholizmu</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Wdrażanie programów profilaktycznych – Zintensyfikowanie działań profilaktycznych i kontynuacja programów profilaktycznych i kampanii społecznych 	
<p>6. Upowszechnianie kultury zdrowego stylu życia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Prowadzenie działań profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i dorosłych – Promocja modelu zdrowego stylu życia – Organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych – Monitorowanie problemu otyłości oraz wad 	

	<p>postawy u dzieci i młodzieży</p> <ul style="list-style-type: none"> – Systematyczne prowadzenie profilaktyki zdrowotnej (m.in. w zakresie wykrywania chorób nowotworowych, realizacji obowiązku szczepień) 	
<p>7. Wzrost wiedzy i świadomości ekologicznej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Wdrażanie projektów i programów promujących ekologiczny styl życia 	
<p><u>Finansowanie</u> – źródła własne oraz ew. środki zewnętrzne pozyskane przez podmioty realizujące działania</p>		
<p><u>Wskaźniki oceny realizacji Strategii:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba imprez/wydarzeń rekreacyjno-integracyjnych zorganizowanych w Gminie; – Poziom bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych; – Liczba przeprowadzonych prac adaptacyjnych, celem likwidacji barier architektonicznych; – Liczba stworzonych kampanii edukacyjnych dot. problematyki szkodliwości alkoholu; – Liczba zapewnionych usług opiekuńczych; – Skala dostępności do lekarzy-specjalistów na terenie Gminy; <p>Skala dostępności do usług rehabilitacyjnych na terenie Gminy.</p>		

X. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ

Przewidywane efekty działań podjętych w ramach realizacji Strategii obejmują przede wszystkim:

- wzrost aktywności mieszkańców (zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej);
- wzrost aktywności instytucji pomocowych, powiązany z wzrostem zaufania do tychże instytucji;
- zmniejszenie ilości oraz ogólnej skali problemów społecznych.

Prognozowane zmiany Gmina osiągnie poprzez współpracę wszystkich osób, stowarzyszeń oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej.

Szczegółową prognozę zmian zawiera poniższa tabela.

<u>Problem społeczny</u>	<u>Prognoza zmian</u>
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> – spadek liczby osób bezrobotnych, – aktywizacja osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym, – zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy, – wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
Niepełnosprawność	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości i dostępności podstawowej opieki zdrowotnej. – powstawanie kolejnych organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych, – podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych i psychologicznych w miejscach publicznych, – wzrost zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe, – zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,

Uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> – zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniami, – łagodzenie skutków społecznych i zawodowych alkoholizmu, – rozwój sieci wspierającej osoby uzależnione i ich rodziny.
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> – poprawę warunków życia mieszkańców, – zapewnienie odpowiednich warunków bytowych osobom i rodzinom potrzebującym,
Przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – zmniejszenia zjawiska przemocy w rodzinie poprzez budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, – zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą, – ochrona ofiar przemocy, – prowadzenie specjalistycznych terapii dla sprawców przemocy, – rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
Osoby starsze	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości i dostępności podstawowej opieki zdrowotnej. – wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, – powstawanie środowiskowych form opieki dla osób starszych, w tym tworzenie mieszkań chronionych,

XI.SYSTEM ZARZĄDZANIA I AKTUALIZACJI STRATEGII.

Istotnym wymogiem stawianym wszystkim dokumentom strategicznym jest wewnętrzny system zarządzania realizacją, określający organizację, zasady i sposoby wdrażania, monitorowania oraz ewaluacji. Nie stworzenie tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.

PODMIOTY ZARZĄDZAJĄCE REALIZACJĄ STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowa Słupia zawiera cele i zadania, które stanowią wyzwanie dla społeczności lokalnej oraz gminnych instytucji publicznych i niepublicznych działających w sferze polityki społecznej. W związku z tym wdrażanie Strategii wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami, a efektywność procesu będzie zależała w głównej mierze od podmiotów zarządzających realizacją:

- a) Burmistrz – wykonuje uchwały Rady Gminy i budżet Gminy przy pomocy Urzędu Gminy; odpowiedzialny za bieżące wdrażanie strategii;
- b) Rada – organ stanowiący; uchwała budżet; pełni nadzór nad realizacją strategii;
- c) Ośrodek Pomocy Społecznej – jednostka pomocnicza, odpowiedzialna za nadzór nad prawidłową realizacją Strategii, jak również monitoring.

RAMY FINANSOWE STRATEGII

Głównym instrumentem finansowym służącym realizacji zadań gminy jest jej budżet, gwarantujący samodzielność finansową samorządu, uchwalany w formie uchwały budżetowej na dany rok budżetowy, stanowi roczny plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów gminy. Możliwość realizacji zadań jest uwarunkowana w głównej mierze zakresem i charakterem dochodów budżetowych.

Polityka społeczna, zapobieganie ubożeniu społeczeństwa, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu oraz przedsięwzięcia w zakresie rozwiązywania problemów społecznych obejmują jedną z ważniejszych sfer działania społecznego. Wśród zadań publicznych gminy obszar ten zajmuje priorytetowe miejsce, co dotychczas gwarantowało możliwość pozyskania środków na realizację zadań z zakresu polityki

i pomocy społecznej. Kierunki kształtowania polityki społecznej na najbliższe lata nie przewidują zasadniczych zmian w finansowaniu działań osłonowych o charakterze socjalnym, co pozwala mieć gwarancję częściowego ich finansowania z budżetu państwa.

Nie bez znaczenia w całości kształcie finansowania działań niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowa Słupia może być udział funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych źródeł zewnętrznych.

Największy udział w realizacji działań strategicznych przypada jednak funduszom samorządu gminnego, wzmocnionym potencjałem sponsorów, przedsiębiorców i innych podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych. Środki finansowe niezbędne do wdrażania działań strategii mogą pochodzić ze środków na ustawową realizację zadań publicznych, statutową działalność instytucji i organizacji (np. organizacji pozarządowych) lub grantów pozyskanych na realizację konkretnych programów lub projektów.

Koszt realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowa Słupia na lata 2023-2027 został oszacowany w skali rocznej, odrębnie dla poszczególnych celów strategii. Zakłada się, że wydatki na realizację celów strategicznych będą oscylować w granicach określonych w poniższym zestawieniu:

<u>Cel:</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>	<u>2025</u>	<u>2026</u>	<u>2027</u>
I. Rozwój systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dysfunkcyjnych.					
II. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.					
III. Świadome, aktywne i zdrowe społeczeństwo.					

Wszelkie zmiany w budżecie niezbędnym do osiągnięcia celów niniejszej Strategii corocznie podlegają zatwierdzeniu przez Radę Gminy Nowa Słupia w trybie przewidzianym dla uchwalania budżetu gminy.

INSTRUMENTY REALIZACJI STRATEGII

Wśród szeregu instrumentów służących realizacji Strategii, należy wymienić instrumenty finansowe, administracyjno-prawne, z zakresu promocji i marketingu, monitoringu, a także narzędzia służące aktualizacji strategii.

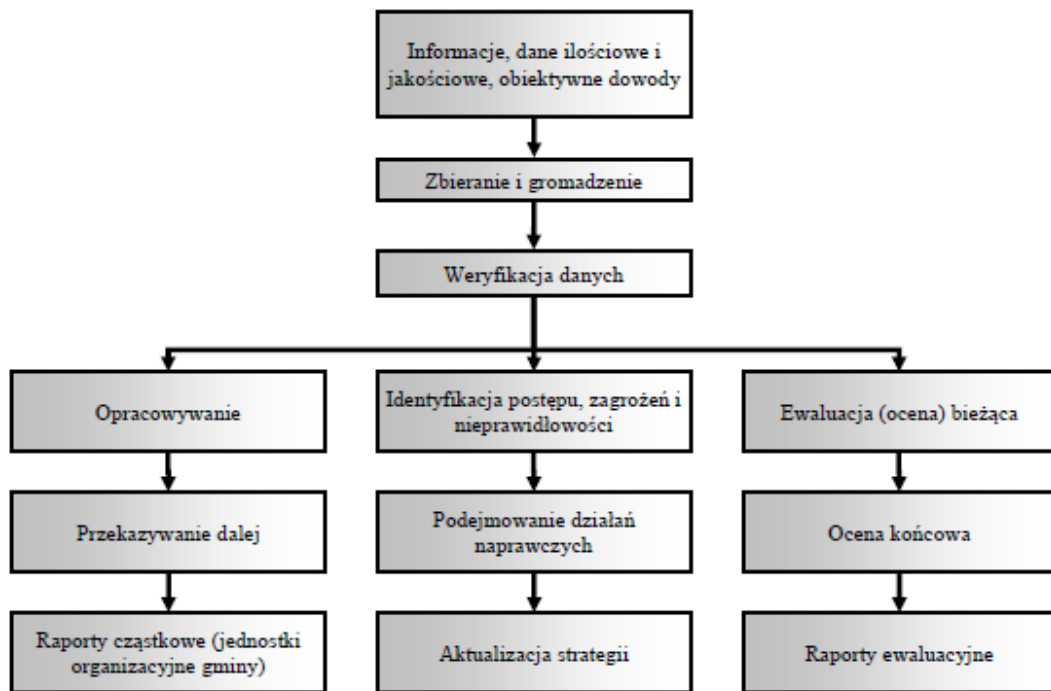
Wdrażając Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, Gmina Nowa Słupia będzie musiała oprzeć się o dostępne programy pomocowe, a także prowadzić racjonalną współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi, kościelnymi oraz sektorem przedsiębiorców. W tym sensie niezmiernie ważna będzie akcja informacyjno-promocyjna na temat Strategii i procesów integracji społecznej, wykorzystująca Internet (głównie BIP), prasę lokalną, a także promocję i reklamę bezpośrednią (na przykład zapraszanie do udziału w przedsięwzięciach samorządowych podmiotów mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zadań).

MONITORING I OCENA WDRAŻANIA STRATEGII

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowa Słupia, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomowi ich osiągnięcia.

Przebieg procesu monitoringu i ewaluacji (oceny) postępów we wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przedstawia poniższy schemat.

Proces monitoringu i oceny Strategii

Podstawowym dokumentem w procesie monitoringu będą raporty roczne realizacji zadań opracowywane przez Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Raporty będą sporządzane do końca kwietnia roku następującego po roku sprawozdawczym, którego dany raport dotyczy, w oparciu o sprawozdania (raporty cząstkowe) jednostek organizacyjnych gminy z realizacji wyznaczonych dla nich zadań oraz wszelkie dane uzyskane od podmiotów publicznych oraz prywatnych zaangażowanych w politykę społeczną, w tym w szczególności od organizacji pozarządowych i kościelnych działających w sferze pożytku publicznego. Raport sporządzony po dwóch latach realizacji Strategii, będzie pełnił zarazem funkcję raportu ewaluacyjnego.

Raporty przewodniczący Zespołu przekazuje Wójtowi, który następnie przedstawia Radzie Gminy informację o stanie wdrażania strategii. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w realizacji Strategii, Wójt wspólnie z Zespołem ds. Wdrażania i Monitorowania podejmuje działania naprawcze, modyfikując plany operacyjne gminy.

AKTUALIZACJA STRATEGII

Przegląd aktualizacyjny Strategii odbędzie się po co najmniej 2 latach realizacji. Będzie to cykl prac analogicznych do procesu tworzenia gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, poprzedzonych analizą zmian następujących w otoczeniu społeczno-gospodarczym (np. nowe uregulowania prawne, nowe możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków pomocowych) oraz oceną postępów w realizacji Strategii, w tym poziomu zadowolenia lokalnej społeczności z podjętych działań w sferze polityki społecznej. Następnie na warsztatach ze społecznością, na podstawie zebranych materiałów (dane statystyczne, ankiety, sondaże opinii publicznej) i wyników monitoringu Strategii, zostaną opracowane poszczególne elementy strategii, które wymagają aktualizacji, a także dokonana zostanie weryfikacja poszczególnych celów strategicznych, operacyjnych oraz zadań realizacyjnych.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Obecnie Gmina Nowa Słupia posiada aktualną strategię rozwiązywania problemów społecznych przyjętą na lata 2016 - 2022.

W związku z powyższym od maja tego roku trwały prace mające za zadanie opracowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych na najbliższe lata.

W wyniku podjętych działań, opracowano diagnozę problemów społecznych dla Gminy Nowa Słupia na podstawie której opracowano Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Nowa Słupia na lata 2023 - 2027.